

Persoona

Vapaa peloistaan

Entinen puoluesihteerin Mikko Kiuru toimi suomen kielen puolesta sen tuhonneen systeemin sisällä. 27. elokuuta hänen syntymästään tuli kuluneeksi sata vuotta.

Kohtalo

Pyrin nuorena pitämään etäisyyttä virka- ja puoluevaltaa käyttäviin. Synn siihen antoi perheeni historia karkotuksineen ja leireineen.

Kun kohtalon iva toi minut Mikko Kiurun eteen, en aikonut antaa hänen asemansa puoluesihteerinä vaikuttaa minuun. Olimme esittäytyneet, kätelleet hillitysti. Mainitessani suomen kielen opintoni yliopistossa huomasin oli selvästi liikuttunut. Tuo ensimmäinen sympatian ja toveruuden pilkkaus sai minutkin avautumaan.

Silloin en tiennyt vielä, että Petroskoin valtionyliopiston vararehtorina 1960-luvun alussa toiminut Mikko Kiuru oli saanut aikaan vuonna 1938 lopetetun suomen kielen laitoksen uudelleen avaamisen.

Tuo hillitty mies uskoi sanojen voimaan ja luotti omaan kykyynsä selvittää tiukoista paikoista keskustelemalla valtaapitävien kanssa. Hän kävi kerta toisensa jälkeen Moskovassa neuvottelemassa suomen kielen laitoksen palauttamisesta. Sen toiminta käynnistyi uudelleen 1963, kun Mikko Kiurusta tuli Karjalan puoluekomitean sihteeri.

Tämän vaatimattoman, kuivahkon toimijan ansiosta minulla oli käytössäni kaikki se mikä oli minulle tärkeää, mistä olin peräisin ja mistä oli kiinni tulevaisuuteni: suomen kielen laitos, Suomalainen teatteri, suomenkielinen kirjallisuus ja säännöllisesti ilmestyvä suomenkielinen lehdistö, Tiedeakatemian haaraosasto, suhteet Suomeen ja muihin maihin ja suomen kielen asema.

Inhimillisyyden koetinkivi

Kun viimeisen kerran keskustelin Mikko Kiurun kanssa, hän oli jo siirtynyt eläkkeelle. Tapasimme kadulla ja jäimme puhumaan niitä näitä, perheestäni ja työllistymisestä. Hän sanoi: ”Jos jotain sattuu, niin soita minulle, jolle en ole ihteessä, ei jätetä sinua heitteille”.

Harvojen tapaamistemme aikana opin tuntemaan Mikko Kiurua paremmin. Minua miellytti vähäsanaisuus ja pidättyväisyys. Hänestä kuvastui päättäväinen ja käytännöllinen asenne, joka varmasti auttoi häntä selviytymään kiperissäkin tilanteissa. Mikko Kiuru tuli työhön puoluekomiteaan — systeemiin, joka aikoinaan tuhosi suomen kielen aseman Karjalassa. Suomen kielen opetus kouluissa oli lopetettu, suomenkielisten lehtien toiminta vähäistä. Suomalaisen teatterin näyttelijät olivat melkein heitteillä ja rakennus oli remontissa yli 13 vuotta. Vieläpä sen valmistuessa teatterirakennukseen uhattiin siirtää venäläinen draamateatteri. Se kun oli jakamassa oopperan ja baletin kanssa samaa rakennusta. Tilanne oli kiistämättä huono, sillä systeemin tarkoituksena oli synnyttää vastakkainasettelu kahden teatterin välille.

„Pysähtyneisyyden aikana, silloin kun ihmiset tottelivat normaalisti Moskovon käskyjä ja olivat varuillaan, Kiuru neuvotteli menetettyjä ja tuhoon tuomittuja asioita takaisin.

Pysähtyneisyyden aikana ihmiset normaalisti tottelivat Moskovon käskyjä ja olivat varuillaan. Kiuru sen sijaan neuvotteli menetettyjä ja tuhoon tuomittuja asioita takaisin. Hän teki yhteistyötä asioista kiinnostuneiden kanssa ja synnytti mielipiteitä. Samaa aikaan kun hän kuitenkin itse palveli systeemiä.



Mikko Kiuru kävi kerta toisensa jälkeen Moskovassa neuvottelemassa suomen kielen laitoksen palauttamisesta. Sen toiminta käynnistyi uudelleen 1963. Kuvassa Mikko Kiuru ja Vera Kiuru Petroskoissa 1960-luvulla.
KUVA: MIKKO KIURUN LASTEN PERHEARKISTOSTA.

Näin toimii vain ihminen, joka on joutui toimimaan niidenkin vapaa peloistaan ja kaikesta itselleen kanssa, jotka olivat teeskennelleet kuuluneesta. Hänellä oli kuitenkin olevansa jotain muuta mitä todelliomia riskejä. Mikko Kiurun elämää suudessa olivat. Jotkut pelkäsivät varjostivat omien läheisten kohtalot ja oman asemansa puolesta ja sitten muistot.

Mitä kaikkea hän oli joutunut kestäväillä epäilyksen häivää, etsii liittomään. Hän kasvoi orpona, kadotti laisia, sai tukea toimintaansa asiasta omat läheisensä ja sisaruksensa kiinnostuneiden toimijoiden taholta. sodissa, Leningradin piirityksessä ja Hän uskoi vahvasti yhteistyöhön, eikä leireillä. Hänen vaimonsa oli Ustkoskaan ottanut saavutuksista kunniaa Ilymin leirissä, vanhempi tytärkin vain itselleen. syntyi asutusleirissä. Sellaiset asiat tekevät ihmisistä varovaisia. Pysty- **Irina Kapelian** äkseen tekemään työtä näissä olosuhteissa, hänen täytyi olla askel todellisuuden edellä.

sesta. Kerron asioista, joita useat eivät men kielen aseman puolesta olleen olleet nähneet. Mikko Kiurun mittava hänen inhimillisyytensä koetinkivi. Se toiminta suomen kielen puolesta sen mittasi hänen sielunsa arvon. tuhonneen systeemin sisällä oli harvinaista. Se vaatii kunnioitusta.

Irina Kapelian

Uskon Mikko Kiurun toiminnan suo-